משנה

נאמר (במדבר ל ג) 'אִישׁ כִּי יִדֹּר נֶדֶר וגו' לָאֱסֹר אִיסָר עַל נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ'. שיכול אדם לאסור על עצמו דבר שיהיה עליו כקרבן, ולא יהנה ממנו. ובן יכול לאסור שלא יהנה מחבירו או מחפציו. וכן יכול לאסור הנאה מסויימת, ולא שאר ההנאות. משנתנו דנה בחילוק בין האוסר עצמו מחבירו בהנאת מאכל, לבין האוסר עצמו בכל ההנאות.

אֵין חילוק בֵּין הַמּוּדָּר הֲנָאָה מֵחֲבֵירוֹ מכל ההנאות, לְבֵין הַמּוּדָּר מִמֶּנּוּ רק הנאת מַאֲכָל, אֶלָּא בִּדְרִיסַת הָרֶגֶל בבית חבירו, שמודר מאכל מותר בה. וְכֵן כֵּלִים שֶׁאֵין עוֹשִׂין בָּהֶן אוֹכֶל נֶפֶשׁ, שמודר מאכל מותר לשאול מחבירו אותם, לפי שאינם מביאים לידי מאכל, ומודר הנאה אסור בשניהם.

גמרא

מדייקת הגמרא: מהמשנה משמע שהחילוק רק לענין כלים שאין עושין אוכל נפש, הָא לְעִנְיַן כֵּלִים שֶׁעוֹשִׂין בָּהֶן אוֹכֶל נֶפֶשׁ, זֶה וָזֶה [–מודר הנאה ומודר מאכל] שָׁוִין לאיסור. והטעם, לפי שהם עצמם מביאים לידי מאכל.

שנינו במשנה: המודר הנאה מחבירו אסור בִּדְרִיסַת הָרֶגֶל. מקשה הגמרא: הָא לֹא קָפְדֵי אִינָשֵׁי – הרי אין אנשים מקפידים בדריסת הרגל. אָמַר רָבָא, הָא מַנִּי – משנתנו כמי, כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאָמַר וְיִתּוֹר [–דבר שהדרך לוותר עליו] גַּם אָסוּר בְּמוּדָּר הֲנָאָה, ולכן גם דריסת הרגל אסורה. ולחכמים שויתור מותר במודר הנאה, מותרת גם דריסת הרגל.

משנה

'נדרי הקדש' הם בשני אופנים: א. נדר – האומר 'הרי עלי עולה', והפריש בהמה לנדרו. ב. נדבה – האומר על בהמה 'הרי זו עולה'. משנתנו דנה בחילוק ביניהם.

אֵין חילוק בֵּין קרבנות שהם נְדָרִים [–שאמר 'הרי עלי'] לְקרבנות שהם נְדָבוֹת [–שאמר 'הרי זו'], אֶלָּא שֶׁהַנְּדָרִים אם מתה הבהמה, חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן, ועליו להקדיש בהמה אחרת לנדרו, וְאילו נְדָבוֹת, אֵינוֹ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן, ואינו צריך להביא אחרת.

גמרא

מדייקת הגמרא: מהמשנה משמע שהחילוק רק לענין אחריות, הָא לְעִנְיַן איסור 'עַל תְּאַחֵר' זֶה וָזֶה [–נדרים ונדבות] שָׁוִין, שאם איחר מלהקריב קרבנו שלשה רגלים משעה שנדר או שנדב, עובר ב'בל תאחר'.

תָּנַן הָתָם (קינין פ"א מ"א), אֵי זֶהוּ נֶדֶר, הָאוֹמֵר 'הֲרֵי עָלַי עוֹלָה'. אֵיזוֹ הִיא נְדָבָה, הָאוֹמֵר על בהמה 'הֲרֵי זוֹ עוֹלָה'. ומַה החילוק בֵּין נְדָרִים לִנְדָבוֹת, שֶׁנְּדָרִים אם מֵתוּ אוֹ נִגְנְבוּ אוֹ אָבְדוּ, חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן, ומביא בהמה אחרת. אבל נְדָבוֹת, אם מֵתוּ אוֹ נִגְנְבוּ אוֹ אָבְדוּ, אֵינוֹ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן.

מבארת הגמרא: מָנָנִי מִילֵּי – מנין שיש חיוב אחריות בנדרים ולא בנדבות. דִּתְנוּ רַבָּנָן, נאמר במקריב קרבן (ויקרא א ד) 'וְנִרְצָה לוֹ', ויצא ידי נדרו, בשעה שֶׁלִּבּוֹ עָלָיו, משמע דווקא אֶת שֶׁעָלָיו – כשאמר 'הרי עלי', חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתוֹ, וְאילו אֶת שֶׁאֵינוֹ עָלָיו, שאמר 'הרי זו', אֵינוֹ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתוֹ.

מבארת הגמרא: מַאי מַשְׁמַע ש'הרי עלי' הוא קבלת אחריות. אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר אַבְדִּימִי, כֵּיוָן דְּאָמַר הנודר הרי עָלַי', כְּמַאן דְּטָעֵן אַבְּתְּפֵיהּ דָּמֵי – דומה כטוען את חוב הנדר על כתפו, ומתחייב באחריותו.

משנה

הרואה ראייה אחת של זוב, טמא טומאת ערב כשכבת זרע. והרואה שתי ראיות [ביום אחד או בשני ימים רצופים] ומעלה, טמא טומאת זב, ומטמא את משכבו ומושבו טומאת אב הטומאה. משנתנו דנה בחילוק בין הרואה שתי ראיות לרואה שלש ראיות.

אֵין חילוק בֵּין זָב הָרוֹאֶה שְׁתֵּי רְאִיּוֹת רצופות לְרוֹאֶה שָׁלֹשׁ ראיות רצופות, אֶלָּא לענין קָרְבָּן, שהרואה שלש ראיות מביא קרבן לטהרתו, שתי תורים או שני בני יונה, והרואה שתים אינו מביא קרבן.

גמרא

מדייקת הגמרא: רק לענין קרבן יש חילוק ביניהם, הָא [–אבל] לְעִנְיַן טומאת מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב הזב, שהם אב הטומאה, וְכן לענין סְפִירַת שִׁבְעָה ימים נקיים אחר שפסק מלראות, זֶה וָזֶה [–שתים ושלש] שָׁוִין.

מבארת הגמרא: מְנָהָנֵי מִילֵּי – מנין שזב הרואה שתים שוה לרואה שלש לענין משכב ומושב ולא לענין קרבן. דְּתָנוּ רַבָּנָן, רַבִּי סִימַאי אוֹמֵר, נאמר (ויקרא טו ב) 'אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זוֹבוֹ טָמֵא הוּא', הרי שְׁנָיָה הֲכָתוּב שְׁתַּיִם – שתי פעמים זיבה [–'זב' ו'זובו'], וְקָרָאוֹ טָמֵא, ומשמע שנטמא בשתי ראיות. ואילו בפסוק שאחריו 'וְזֹאת תִּהְיֶה טָמְאָתוֹ בְּזוֹבוֹ רָר בְּשָׂרוֹ אֶת זוֹבוֹ אוֹ הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ מִזּוֹבוֹ טָמְאָתוֹ הִיא', מנה הכתוב שָׁלֹשׁ פעמים [–'בזובו' 'זובו' 'מזובו'] וְקָרָאוֹ טָמֵא [–'טומאתו היא'], ומשמע שנטמא בשלש ראיות. הָא בְּיצַד, הרי אם נטמא בשתי ראיות, מדוע הוצרך לומר שטמא גם בשלש. אלא מוכח שיש חילוק ביניהם, שהרואה שְׁתַּיִם הוא זב לְענין חומר טוּמְאָה של זב, אבל לא חייב קרבן, וְהרואה שָׁלֹשׁ הוא זב גמור הן לטומאה והן לְקָרְבָּן.

מקשה הגמרא: וְאֵימַר – שמא נאמר שבִּשְׁתַּיִם הוא זב רק לְטוּמְאָה חמורה ויטמא משכב ומושב, וְלֹא לְקָרְבָּן, ואילו בְּשָׁלֹשׁ הוא להיפך, שהוא זב רק לְקָרְבָּן, וְלֹא לְטוּמְאָה חמורה, אלא כבעל קרי. דוחה הגמרא: אָמַרְתְּ – וכי יתכן לומר כן, והלא עַד שֶׁלֹּא רָאָה שָׁלֹשׁ רָאָה כבר שְׁתַּיִם, ונטמא בטומאה חמורה, ובמה נטהר מטומאה זו.

מקשה הגמרא: וְאֵימַר שהחילוק הוא, שבִּשְׁתַּיִם הוא זב רק לְקָרְבָּן וְלֹא לְטוּמְאָה חמורה ובְּשָׁלֹשׁ הוא זב אַף לְטוּמְאָה. דוחה הגמרא: לֹא סָלְקָא דַּעְתָּךְ שבשתים חייב בקרבן, דְּתַנְיָא, נאמר בזב המביא קרבנו (ויקרא טו טו) 'וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי ה' מִזּוֹבוֹ', ו'מזובו' משמע מקצת זובו, דהיינו שרק מִקְצָת זָבִין מְבִיאִין קָרְבָּן, וּמִקְצָת זָבִין אֵין מְבִיאִין קָרְבָּן. הָא בְּיצַד, רָאָה שָׁלֹשׁ מֵבִיא קרבן, ראה שְׁתַּיִם אֵינוֹ מֵבִיא. שואלת הברייתא: אוֹ אולי תאמר שאֵינוֹ כך אֶלָּא להיפך, רָאָה שְׁתַּיִם מֵבִיא, רָאָה שָׁלֹשׁ אֵינוֹ מֵבִיא. דוחה הברייתא: אָמַרְתְּ – וכי יתכן לומר כן, והלא עַד שֶׁלֹּא רָאָה שָׁלֹשׁ רָאָה שְׁתַּיִם, וכבר התחייב בקרבן, ומה פוטרו מן הקרבן. אלא מוכח שחיוב קרבן הוא רק בשלש ולא בשתים.

הגמרא מבארת שצריך את שני הלימודים שבשתים אין חיוב קרבן: וְאֵיצְטְרִיךְ דרשתו דְּרַבִּי סִימַאי, ממה שמנה הכתוב שתים וקראו טמא ומנה שלש וקראו טמא, וְכן אֵיצְטְרִיךְ דרשת הברייתא מִ'מְּזוֹבוֹ'. דְּאִי דורשים רק מִדְּרַבִּי סִימַאי, הָוֶה אָמֵינָא כִּי קוֹשְׁיָין – הייתי יכול לומר בקושיית הגמרא לעיל שאולי בעל שתים הוא זב לענין קרבן ולא לענין טומאה, ובעל שלש הוא זב גם לענין טומאה. קָמַשְׁמַע לָן דרשת 'מִּזּוֹבוֹ', שלא כל זב מביא קרבן, ומוכח שהחילוק הוא לענין הקרבן. וְאִי נדרוש רק 'מִּזּוֹבוֹ', לֹא יָדַעְנָא – לא הייתי יודע בָּמֶה רְאִיּוֹת נחשב למקצת זב וכמה לזב גמור, ואולי שלש ראיות נחשב למקצת זיבה שאינו בחיוב קרבן ורק בארבע חייב קרבן, קָמַשְׁמַע לָן דְּרַבִּי סִימַאי שיש טומאה לשתים ויש טומאה לשלש, וממילא אנו יודעים שמקצת זב היינו הרואה שתים, שאינו מביא קרבן.

שואלת הגמרא: וְהַשְׁתָּא דְּאָמַרְתְּ ש'מִּזּוֹבוֹ' האמור בפסוק 'לפני ה' מזובו' בא לְדָרָשָׁא, מעתה 'מזובו' האמור בפסוק (שם טו יג) 'וְכִי יִטְהַר הַזָּב מִזּוֹבוֹ' מַאי דְּרָשַׁת בֵּיהּ – מה תדרוש ממנו. מיישבת הגמרא: הָהוּא – פסוק זה מִיבָּעֵי לֵיהּ לְכִדְתַנְיָא בברייתא, 'וְכִי יִטְהַר הַזָּב מִזּוֹבוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים' מלמד שאינו טעון טבילה לפני ספירת שבעה נקיים, וּלְכְשֶׁיִּפְסוֹק מִזּוֹבוֹ מיד יתחיל למנות שבעה נקיים. ו'מִּזּוֹבוֹ' מלמד שאם היה הזב גם מצורע, מיד שפסק זובו אף שלא

המשך בעמוד כב

נתרפאה צרעתו יתחיל למנות שבעה, וְלֹא צריך להמתין שיטהר מְזוֹבוֹ וְנִגְעָיו. וכשיתרפא מצרעתו יטבול טבילה ראשונה של מצורע, ויטהר גם מטומאת זיבה. ומסמיכות תיבת 'מְזוֹבוֹ' [מקצת זוב] לתיבת 'וָסָפַר', לִימֵּד עַל זָב בַּעַל שְׁתֵּי רְאִיּוֹת שֶׁמְּעַיּוֹן סְפִירַת שִׁבְעָה נקיים לפני שיטהר.

מקשה הברייתא על הלימוד השלישי: מדוע צריך לימוד שבעל שתי ראיות טעון ספירת שבעה, וַהֲלֹא דִּין הוּא – הרי אפשר ללמוד זאת מסברא, אִם הוא מְטַמֵּא מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב, וכי לֹא יְהֵא טָעוּן סְפִירַת שִׁבְעָה.

דוחה הברייתא: שׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם – אשה שראתה דם יום אחד או שנים מימי זיבתה [שהם אחד עשר יום שבין נדה לנדה], שעליה לשמור יום אחד בנקיות וטובלת בו ביום וטהורה, תּוֹכִיחַ, שֶׁהִיא מְמַתְּאָה מִשְּׁכָב וּמוֹשָׁב, ולמרות זאת אֵינָהּ טְעוּנָה סְפִירַת שִׁבְעָה, וְאַף אַתָּה אַל תְּתַמַּהּ עַל זֶה [–זב בעל שתי ראיות] שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁמְּמַתֵּא מִשְּׁכָב וּמוֹשָׁב, לֹא זֶהוּ טָעוּן סְפִירַת שִׁבְעָה, וכיון שאי אפשר ללמוד זאת מסברא, לכן תַּלְמוּד לוֹמַר – מלמדנו הכתוב שסמך 'מְזוֹבוֹ' וְסָפַר', שאף על מַקָּצַת זוֹבוֹ אמרה תורה 'וְסָפַר', וּלְמַד עַל זָב בַּעַל שְׁתֵּי רְאִיּוֹת שֶׁטָּעוּן סְפִירַת שִׁבְעָה.

אָמַר לֵיהּ רַב פָּפָּא לְאַבַּיֵי, מַאי שְׁנָא הַאי 'מְזוֹבוֹ' שבפסוק 'וכי יטהר הזב מזובו וספר', דִּמְרַבֵּי בֵּיהּ [–שמרבים ממנו] זָב בַּעַל שְׁתֵּי רְאִיּוֹת לספירת שבעה, משום שדורשים מ'מזובו' שאף ב'מקצת זוב' טעון ספירת שבעה נקיים, וּמַאי שְׁנָא הַאי 'מְזוֹבוֹ' שבפסוק 'וכפר עליו הכהן לפני ה' מזובו', דִּמְמַעֵט בֵּיהּ [–שממעטים ממנו] זָב בַּעַל שְׁתֵּי רְאִיּוֹת שפטור מקרבן, משום שדורשים מ'מזובו' שרק 'מקצת זבים' חייבים בקרבן.

אָמַר לֵיהּ אביי לרב פפא, אכן היו צריכים לדרוש שניהם למעט, אלא שבפסוק 'וכי יטהר הזב מזובו וספר' אין לדרוש למעט, שכן אִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ דהאי 'מזובו' לְמַעוּטֵי הוּא דְּאָתָא שבעל שתי ראיות לא צריך לספור, לִישְׁתּוֹק קְרָא מִינַּיהּ – שהתורה לא תכתוב כלל תיבת 'מזובו', וממילא נדע שבעל שתי ראיות לא צריך לספור, שהרי לא ריבתה בו התורה דין זה. וְכִי תֵּימָא דְּאָתְיָא מְדִינָא – שנלמד זאת ממה שזב בעל שתי ראיות נחשב זב לגבי טומאת משכב ומושב, ומסתבר שנחשב זב גם לגבי ספירת שבעה, שׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם תּוֹכִיחַ, שאף שמטמאה משכב ומושב, אינה צריכה שבעה נקיים. וכיון שכדי למעט אין צריך פסוק, מוכח שתיבת 'מזובו' באה לרבות. וְכִי תֵּימָא שאין לדרוש מתיבת 'מזובו' לרבות ספירת שבעה בזב בעל שתי ראיות, שכן הַאי מִיבָּעֵי לֵיהּ – צריך ריבוי זה לדרוש 'מְזוֹבוֹ' וְלֹא [מְזוֹבוֹ] מִנִּגְעוֹ, לומר שאין צריך הזב להתרפא מצרעתו לפני ספירתו. אִם כֵּן לִיכְתּוֹב קְרָא 'וְכִי יִטְהַר הַזָּב' וְלִישְׁתּוֹק, ומתיבת 'הזב' נלמד שטהרתו היא מזובו, ואין צריך להתרפא מצרעתו, 'מְזוֹבוֹ' שכתבה התורה לָמָּה לִי, אלא לְמֵד עַל זָב בַּעַל שְׁתֵּי רְאִיּוֹת שֶׁטָּעוּן סְפִירַת שִׁבְעָה.

משנה

אדם שיש לו נגע צרעת, וראה הכהן שיש בנגע אחד מסימני הטומאה שלו, מטמאו מיד, והוא 'מצורע מוחלט'. ואם אין בנגע אחד מסימני טומאתו, מסגירו הכהן שבעה ימים, והוא 'מצורע מוסגר'. אחר שבעה ימים, אם נולד בו אחד מסימני הטומאה, מטמאו הכהן, והוא 'מצורע מוחלט'. ואם נתמעט הנגע משיעור גריס, או שמראהו נהיה יותר חלש, מטהרו הכהן, ואינו צריך הסגר נוסף, והוא 'טהור מתוך הסגר'. ובשהיה מצורע מוחלט, אחר שנתרפא מצרעתו נקרא 'טהור מתוך החלט'.

וסדר טהרת המצורע, אחר שנתרפא מצרעתו טובל לטהרתו, ומביא שתי ציפורי דרור, ושוחט אחת מהן על מים חיים, וקוברה במקומה, ואת השניה שולח מחוץ לחומה. אחר כך מגלח המצורע את שערו, וסופר שבעה ימים, וביום השביעי מגלח שוב, ומכבס בגדיו וטובל, ונטהר מטומאתו ואינו מטמא אחרים, ובערב מותר בתרומה, ולמחרת מביא קרבנותיו, ומותר לאכול בקדשים.

משנתנו דנה בחילוק בין מצורע מוסגר למוחלט, ובין טהור מתוך הסגר לטהור מתוך החלט.

אֵין חִילּוּק בֵּין מְצוֹרָע מוּסְגָּר לְמְצוֹרָע מוּחְלָט, אֶלָּא לענין חיוב פְּרִיעָה וּפְרִימָה, שמוחלט צריך לגדל שער ראשו ולפרום בגדיו, בכתוב (ויקרא יג מה) 'וְהַצָּרוּעַ וגו' בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָּרוּעַ', ומוסגר אינו צריך.

דין נוסף: אֵין חילוק בֵּין מצורע שנתרפא והוא טָהוֹר מִתּוֹךְ הֶסְגֵּר – לאחר שהוסגר, אך לא הוחלט לטומאה, לְבֵין טָהוֹר מִתּוֹךְ הֶחְלֵט – שהוחלט לטומאה, אֶלָּא לענין תִּגְלַחַת וְצִפֳּרִים, שטהור מתוך החלט מגלח כל שערו ומביא צפרים לטהרתו, ואילו טהור מתוך הסגר אינו טעון תגלחת וצפרים לטהרתו, אלא טובל כשנרפא וסופר שבעה ימים וטובל שוב ונטהר.

גמרא

מדייקת הגמרא: מלשון המשנה משמע שהחילוק בין מצורע מוסגר למוחלט הוא רק לענין פריעה ופרימה, הָא לְעִנְיַן שִׁילּוּחַ המצורע חוץ לחומת העיר, ולענין חומרת הטומְאָה של מצורע, זֶה וָזֶה [–מוסגר ומוחלט] שָׁוִין.

שנינו במשנה: שמצורע מוסגר אינו חייב בפריעה ופרימה. מבררת הגמרא: מְנָהֲנֵי מִילֵּי – מהיכן למדנו שמצורע מוסגר אינו חייב בפריעה ופרימה. מבארת הגמרא: נלמד ממה דְּתָנֵי רַב שְׁמוּאֵל בַּר יִצְחָק קַמֵּיהּ דְּרַב הוּנָא, נאמר במצורע הטהור מתוך הסגר (שם יג ו) 'וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן מִסַּפַּחַת הִיא וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְטָהֵר', ומדוע כתוב לשון 'וטהר' שמשמע שטהור מקודם, הרי צריך לטבול כדי להיטהר, ויש לכתוב 'ויטהר' לשון להבא. אלא בא ללמד שיש דבר שמצורע מוסגר טָהוֹר קודם שטבל, והיינו שטהור מִפְּרִיעָה וּפְרִימָה (וְ)מֵעִיקָּרָא – כבר קודם הטהרה.

מקשה הגמרא: אָמַר לֵיהּ רָבָא לרב שמואל בר יצחק, לדבריך שדורשים מלשון 'וטהר' שהוא טהור במקצת קודם הטהרה, אֶלָּא מֵעַתָּה גַּבֵּי טהרת זָב דִּכְתִיב (שם טו יג) 'וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטָהֳרָתוֹ וְכִבֶּס בְּגָדָיו וגו' וְטָהֵר', הָתָם מַאי 'וְטָהֵר' מֵעִיקָּרָא אִיכָּא – לגבי מה שייך לומר שהוא טהור קודם הטהרה, אֶלָּא ודאי שלשון 'וטהר' אינו מוכרח שהוא טהור קודם הטהרה, אלא פירושו שהוא טָהוֹר הַשְׁתָּא [–אחר הטבילה] מִלְּמַטְמֵא בְּלֵי חֶרֶס בְּהֶיסֵּט, והיינו שאם טבל הזב ביום השביעי לספירתו, אַף עַל גַּב דְּהָדַר חָזֵי – שחזר וראה זוב ביום השביעי לאחר הטבילה, ודינו שסותר את ספירתו ומטמא למפרע משעת הטבילה, מכל מקום הוא לֹא מְטַמֵּא לְמַפְרֵעַ כלי חרס שהסיטם בין הטבילה לראיה, ואם כן הָכָא נַמִּי לגבי מצורע מוסגר אפשר לדרוש מ'וטהר' שהוא טָהוֹר הַשְׁתָּא מִלְּמַטְמֵא בְּבִיאָה לְמַפְרֵעַ – שאם לאחר שהנגע לא פשה וטיהרו הכהן וטבל, חזר הנגע ופשה, והוא נטמא, לא נטמאו האדם והכלים שהיו עמו בבית בין הטהרה לפשיון. ומנין לדרוש מ'וטהר' שמצורע מוסגר אינו טעון פריעה ופרימה.

אֶלָּא אָמַר רָבָא, מצורע מוסגר שאינו טעון פריעה ופרימה נלמד מֵהָכָא, שנאמר (שם יג מה) 'וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ', ומדוייק מלשון 'אשר בו הנגע' שחיוב פריעה ופרימה היא רק בִּמְי שֶׁטומאת צָרַעַתּוֹ תְּלוּיָה בְּגוּפּוֹ, שכל זמן שלא נתרפא ממנה הוא טמא, והיינו מצורע מוחלט, יָצָא זֶה – מצורע מוסגר שֶׁאֵין טומאת צָרַעַתּוֹ תְּלוּיָה בְּגוּפּוֹ, אֶלָּא היא תלויה בְּיָמִים של הסגר, שאינו טעון פריעה ופרימה.

אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי לרבא, אם 'אשר בו הנגע' כולל רק מי שצרעתו תלויה בגופו, אֶלָּא מֵעַתָּה הנאמר (שם יג מו) 'כָּל יְמֵי אֲשֶׁר הַנֶּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לְמַחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ', שנלמד שילוח המצורע מחוץ למחנה, נדייק שרק מִי שֶׁצָּרַעְתּוֹ תְּלוּיָה בְּגוּפּוֹ – מצורע מוחלט, הוּא דְּטָעוּן שִׁילּוּחַ מחוץ למחנה, ואילו מצורע מוסגר שֶׁאֵין צָרַעְתּוֹ תְּלוּיָה בְּגוּפּוֹ, אֵין טָעוּן שִׁילּוּחַ מחוץ למחנה. וְכִי תֵּימָא הָכִי נַמִּי שמצורע מוסגר אינו טעון שילוח, וְהָא קָתָנֵי במשנתנו אֵין בֵּין מְצוֹרָע מוּסְגָּר לְמְצוֹרָע מוּחְלָט אֶלָּא פְּרִיעָה וּפְרִימָה, ומשמע, הָא לְעִנְיַן שִׁילּוּחַ ולענין לְטַמּוֹיֵי בְּבִיאָה, זֶה וָזֶה שָׁוִין. ומוכח שלא דורשים מ'אשר הנגע בו' שמצורע מוסגר לא טעון שילוח, וכמו כן אין לדרוש מ'אשר בו הנגע' שאינו טעון פריעה ופרימה.

אָמַר לֵיהּ רבא לאביי, אכן היו צריכים לדרוש שמצורע מוסגר אין טעון שילוח, אבל כיון שהיה ראוי לכתוב 'יְמֵי אֲשֶׁר הַנֶּגַע בּוֹ', והוסיפה התורה 'כָּל יְמֵי', הרי זה בא לְרַבּוֹת מְצוֹרָע מוּסְגָּר לְשִׁילּוּחַ. אבל לענין פריעה ופרימה אכן דורשים שרק מי שצרעתו תלויה בגופו חייב בפריעה ופרימה, ולא מצורע מוסגר.

שואלת הגמרא: אִי הָכִי, תִּגְלַחַת וְצִפֳּרִים מַאי טַעְמָא לֹא חייב בהם מצורע מוסגר, דְּהא קָתָנֵי במשנה אֵין בֵּין טָהוֹר מִתּוֹךְ הֶסְגֵּר לְטָהוֹר

המשך בעמוד נט

מִתּוֹךְ הֶחָלְטַ אֶלָּא תִּגְלַחַת וְצִפָּרִים, ומבואר שטהור מתוך הסגר אינו חייב בהם.

משיבה הגמרא: אָמַר אַבָּיֵי, דְּאָמַר קְרָא (ויקרא יד ג) 'וְיָצָא הַכֹּהֵן אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע הַצָּרָעַת', ואחר כך כתוב דין הבאת צפרים וגילוח שערו, ומשמע שרק מִי שֶׁטְּמֵאוּמַאת צָרַעַתּוֹ תְּלוּיָה בִּרְפוּאוֹת – שיתרפא מצרעתו, והיינו מצורע מוחלט, הוא טעון תגלחת וצפרים, יָצָא זֶה – מצורע מוסגר, שֶׁאֵין צָרַעַתּוֹ תְּלוּיָה בִּרְפוּאוֹת אֶלָּא בְּיָמִים, שאינו חייב בתגלחת וצפרים.

משנה

אֵין חילוק בֵּין סְפָרִים [–תורה נביאים וכתובים] לִתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת, אֶלָּא לענין שֶׁהַסְּפָרִים נִכְתָּבִין בְּכָל לָשׁוֹן מלשונות האומות, ובכל לשון יש בהן קדושה, וְאילו תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת אֵינָן נִכְתָּבוֹת אֶלָּא בלשון אַשּׁוּרִית – לשון הקודש. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אַף בַּסְּפָרִים לֹא הֻתִּירוּ חכמים שֶׁיִּכָּתְבוּ בכל לשון אֶלָּא בלשון יְוָונִית.

גמרא

מדייקת הגמרא: מלשון המשנה משמע שהחילוק הוא רק באיזה לשון נכתבים, הָא לענין ההלכה שאת העורות יש לְתוֹפְרָן אחת לחברתה דווקא בִּגִידִין של בהמה, ולא בחוט אחר, וְכן מה שגזרו על ספרי הקודש לְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם הנוגעות בהם שיהיו שניות לטומאה לטמאות תרומה, וֶה וָזֶה [–ספרי קודש ותפילין ומזוזות] שָׁוִין.

שנינו במשנה: וְסְפָרִים נִכְתָּבִין בְּכָל לָשׁוֹן וכו'. מקשה הגמרא: וּרְמִינְהוּ, שנינו בברייתא לגבי כתיבת ספרי הקודש, מִקְרָא – פסוקים הכתובים בלשון הקודש, שֶׁכָּתְבוּ בלשון תַּרְגּוּם – ארמית, וְכן פסוקים הכתובים בלשון תַּרְגּוּם שֶׁכָּתְבוּ מִקְרָא – בלשון המקרא. וְכן אם לא שינה את הלשון אלא את הכתב [–גופן של האותיות], דהיינו במקום לכתוב כתב אשורית כתב כְּתָב עִבְרִי – כתב של יושבי עבר הנהר, אין הספר קדוש בקדושת כתבי הקודש וְאֵינוֹ מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם, עַד שֶׁיִּכְתְּבֶנּוּ בלשון הפוסק, וּבִכְתָב אַשּׁוּרִית [ולא בכתב עברי], עַל הַסֵּפֶר – על קלף העשוי מעור בהמה [ולא על נייר או דבר אחר], וּבְדִיו, ולא בשאר מיני צבעים. ומבואר בברייתא שיש לכתוב דווקא בלשון הקודש, וקשה, שבמשנה שנינו שהספרים נכתבים בכל לשון.

מתרצת הגמרא: אָמַר רָבָא, לֹא קַשְׁיָא,